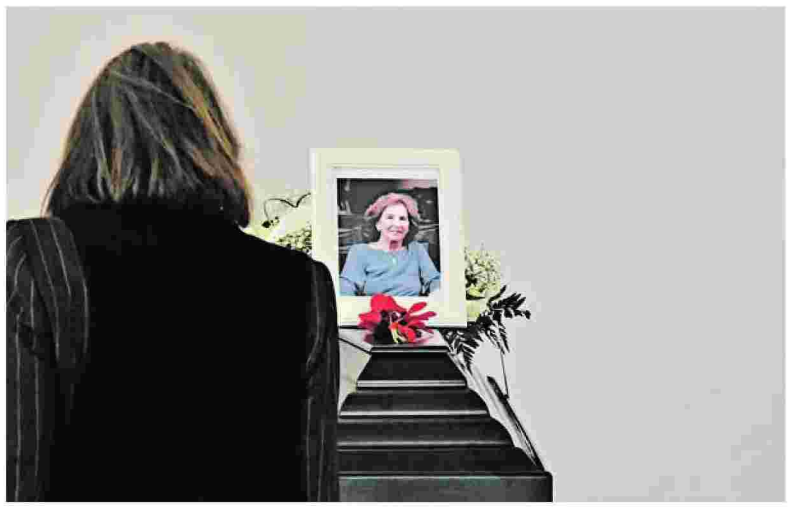
Η ΑΥΓΗ
ΠΡΩΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ
Τετάρτη 04 Μάρτιος 2020

ΧΘΕΣ ΣΤΟ Α' ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΗΔΕΙΑ ΤΗΣ

Το τελευταίο αντίο στην Άλκη Ζέη

ΤΗΣ ΠΟΛΥΣ ΚΡΗΜΝΙΩΤΗ

Με ένα μολύβι φάμπερ Νο 2 έγραψε ένα σημαντικό μέρος της σύγχρονης ιστορίας της λογοτεχνίας μας για παιδιά και ενήλικες, με ένα θερμό χειροκρότημα υπό την υπόκρουση από «Τα παιδιά κάτω στον κάμπο» του Μάνου Χατζιδάκι αποχαιρέτησαν χθες την Άλκη Ζέη όσοι βρέθηκαν στην πολιτική κηδεία της στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών.

Συγγραφείς, ποιητές, εκδότες, θεατράνθρωποι, κινηματογραφιστές, ηθοποιοί, πανεπιστημιακοί, αναγνώστες των βιβλίων της, στάθηκαν στο πλάι των δυο παιδιών, της Ειρήνης και του Πέτρου, και των εγγονιών της.

Συγκινημένη την αποχαιρέτησε η εγγονή της Άννα, ενώ ο ανιψιός της Αλέξης Κόκκος διάβασε το γράμμα της αδελφής της Λενούλας που δεν μπόρεσε να παραβρεθεί λόγω προβλημάτων υγείας. Με το παρατσούκλι που είχε από παιδί, Κούλι, ξεκίνησε το γράμμα της η αδελφή της Λένα. «Κούλι μου, πώς με άφησες μόνη, η μοναξιά δεν υποφέρεται» και επανέφερε μνήμες από τα παλιά, επιβεβαιώνοντας τη στενή τους σχέση, έτσι όπως η Άλκη Ζέη την περιγράφει συχνά στα βιβλία της. Κυρίως επισήμανε την απέχθεια της Άλκης στον φασισμό. «Μας αφήνεις πίσω την πιο καλή συντροφιά, τα βιβλία σου», κατέληξε η αδελφή της.

Στο έργο της αναφέρθηκε ο ποιητής και καλός της φίλος Τίτος Πατρίκιος, επισημαίνοντας αυτό που πολύ συχνά λέει για τη λογοτεχνία της Άλκης Ζέη, ότι δηλαδή «όπως όλα τα μεγάλα έργα για παιδιά, ο 'Όλιβερ Τουίστ', ο 'Τομ Σώγερ', έτσι και τα έργα της Άλκης, απευθύνονται και στους ενήλικες αναγνώστες». Υπογράμμισε παράλληλα ότι «με την 'Αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα' μας έδωσε ένα από τα τρία σημαντικότερα μεταπολεμικά μυθιστορήματα μαζί με την 'Τριλογία' του Τσίρκα και το 'Κιβώτιο' του Άρη Αλεξάνδρου».

«Ο δίσεκτος Φεβρουάριος μας παίρνει έναν - έναν σημαντικούς λογοτέχνες και πνευματικούς ανθρώπους» ξεκίνησε τον αποχαιρετισμό του ο πρόεδρος της Εταιρείας Συγγραφέων Γιώργος Χουλιάρας και αναφερόμενος στο έργο της Άλκη Ζέη εστίασε στο βιβλίο της που κυκλοφόρησε το 2017 «Πόσο θα ζήσεις ακόμα, γιαγιά;». «Την απάντηση την ξέρουμε όλοι» είπε, «θα ζει για πάντα στις καρδιές μας με τα βιβλία της».

Ο Νώντας Παπαγεωργίου, εκδότης του «Μεταίχμιου» απ' όπου κυκλοφορούν τα βιβλία της, μίλησε με τα δικά της λόγια σε δεύτερο πρόσωπο, θυμήθηκε που κάθε Τετάρτη επισκεπτόταν το εκδοτικό γεμάτη καλούδια και υπογράμμισε την «απέραντη αγάπη της για τον άνθρωπο, τη γενναιοδωρία της και το πάθος της για ζωή». Η επιμελήτρια των βιβλίων της Ελένη Μπούρα, ανασύροντας ψηφίδες από την ηλεκτρονική αλληλογραφία τους, ανέδειξε το χιούμορ της σπουδαίας συγγραφέα, την έγνοια της για τους ανθρώπους, τη φροντίδα και την αγωνία της για κάθε καινούριο βιβλίο.

Ανάμεσα σε όσους αποχαιρέτησαν την Άλκη Ζέη βρέθηκαν η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη, οι Μάρω Δούκα, Ζυράννα Ζατέλη, Μιχάλης Γκανάς, Γιώργος Συμπάρδης, Μαρία Παπαγιάννη, Χρήστος Χωμενίδης, Κώστας Ακρίβος, Κώστας Κατσουλάρης, Βασίλης Γκουρογιάννης, Αγγελική Δαρλάση, Μάνος Κοντολέων, Άννα Μαλικιώση, Έλενα Πατάκη, Γιάννης Μουζάλας, Μανουέλα Παυλίδου, Διονύσης Καψάλης, Γιάννης Κιουρτσάκης, Βίκτωρ Αρδίτης, Δημήτρης Δασκαλόπουλος, Μαρία Στασινοπούλου, Δημήτρης Πλουμπίδης, Βασίλης Πεσμαζόγλου, Ηλίας Νικολακόπουλος, Αλέξης Ζήρας, Αλέκος Ζάννας, Παναγιώτης Φασούλας, Χριστίνα Ντουνιά, Θάλεια Δραγώνα, Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος, Σοφία Ζαραμπούκα, Ξένια Καλογεροπούλου, Μαργαρίτα Μαντά, Γιώργος Τσεμπερόπουλος, Δημήτρης Τάρλοου, Μπέτυ Αρβανίτη, Βασίλης Πουλαντζάς, Αλεξάνδρα Μητσοτάκη, Καρυοφιλλιά Καραμπέτη, Φιλαρέτη Κομνηνού, Κώστας Φαλελάκης, Μαριάννα Θέμελη, Παύλος Τσίμας, Σοφία Κόκκαλη, Θεοδώρα Τζήμου, Γιάννης Αναστασάκης κ.ά.

Η ζωή της, μια μεγάλη περιπέτεια

Μυθιστορηματική η ζωή της, ήσυχος ο θάνατός της, τη βρήκε την Πέμπτη το βράδυ στο σπίτι της. Ήταν 97 χρόνων και όπως το έλεγε το 2013 με αφορμή την κυκλοφορία του αυτοβιογραφικού βιβλίου της «Με μολύβι φάμπερ νούμερο δύο», έτσι συνέβη. «Λιγάκι με φοβίζει» μας έλεγε όταν τη ρωτάγαμε για τον χρόνο. «Όχι επειδή σκέφτομαι τον θάνατο, αλλά μετρώντας τα χρόνια αναρωτιέμαι πόσο ακόμα μπορώ να ζήσω. Και δεν θέλω να ζήσω ώς τα 100, δεν θέλω να είμαι τόσο πολύ γριά».

Ωστόσο την Άλκη Ζέη πιο πολύ την φόβιζε ο φασισμός και η βία. Τα έζησε και τα δύο. ΕΠΟΝίτισσα μπήκε στη δίνη της Αντίστασης και μαζί με τον σύζυγό της Γιώργο Σεβαστίκογλου έδωσαν το «παρών» μαζί με τη γενιά της στη μεγάλη περιπέτεια της χώρας εναντίον του ναζισμού. Η ζωή της, μια μεγάλη περιπέτεια. Βίωσε την αγωνία και το βάσανο της εξορίας, στο Παρίσι, στην Ιταλία, στην Τασκένδη, στη Μόσχα. Βίωσε όμως και τη χαρά της δημιουργίας. Έγραφε από μικρή. Στο Γυμνάσιο δημιούργησε το περίφημο ναυτάκι, τον Κλούβιο, που έγραφε στη σειρά ιστοριών για κουκλοθέατρο «Κλαψωδίες».

Τα χρόνια που έζησε ως πολιτική πρόσφυγας στη Μόσχα έγραψε το εμβληματικό «Καπλάνι της βιτρίνας», εμπνευσμένο από τα παιδικά της χρόνια στη Σάμο, που εξέδωσε ο Μίμης Δεσποτίδης στο «Θεμέλιο» και η φήμη του πέρασε τα σύνορα της χώρας και ακολούθησε μια σπουδαία πορεία, με περισσότερες από είκοσι μεταφράσεις και πολλές διακρίσεις. Ήταν από τα πρώτα ελληνικά λογοτεχνικά βιβλία που κατόρθωσαν να συνδυάσουν την εφηβική λογοτεχνία με τα ιστορικά γεγονότα και τα πολιτικά συμφραζόμενα. Ακολούθησαν «Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου», κι αυτό βιβλίο βγαλμένο από την ιστορία της Αντίστασης, αλλά και «Ο ψεύτης παππούς», μια τρυφερή ιστορία για τη σχέση ενός αγοριού και του παππού του, «Η μωβ ομπρέλα», «Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της», ένα βιβλίο για τη μάστιγα των ναρκωτικών, «Η Αλίκη στη χώρα των μαρμάρων», που έγραψε μετά τον θάνατο της Μελίνας Μερκούρη για γνωρίσουν τα παιδιά την ιστορία της αρπαγής των Γλυπτών του Παρθενώνα, «Ο θείος Πλάτων» για τον αγαπημένο σύζυγο της Διδώς Σωτηρίου, ο οποίος της χάρισε τα πρώτα μολύβια φάμπερ, με τα οποία μπήκε στη λογοτεχνία.

«Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα», το πρώτο της μυθιστόρημα για μεγάλους, γραμμένο στη δικτατορία, συνέθεσε το πορτρέτο της σκληρής τριακονταετίας που σφραγίστηκε από την Αντίσταση, τον Εμφύλιο, τα πέτρινα χρόνια των διώξεων. Για ενήλικες έγραψε επίσης το «Πόσο θα ζήσεις ακόμα, γιαγιά;», «Αρβυλάκια και γόβες», «Η συνισταμένη των ανοησιών της υφηλίου».

Το «Με μολύβι φάμπερ νούμερο δύο», ένα βιβλίο για την ανθρώπινη όψη σημαντικών ανθρώπων που γνώρισε, του Κουν, του Αξελού, του Χατζιδάκι, της Παΐζη, της Κίττυς Αρσένη, του Σεβαστίκογλου κ.ά., κυκλοφόρησε λίγες ημέρες μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα από τη Χρυσή Αυγή. «Είχα χρόνια να αισθανθώ φόβο. Μαθαίνοντας για τη δολοφονία αυτού του παιδιού στο Κερατσίνι φοβήθηκα. Είναι κάτι ασύλληπτο. Ποιο μυαλό την οργάνωσε έτσι; Αυτό το μαχαίρι που πήγε κατευθείαν στην καρδιά... Ούτε στα πιο δύσκολα χρόνια δεν γινότανε. Είναι πολύ επικίνδυνα αυτά τα πράγματα. Αυτό πρέπει να μας ενώσει όλους. Να ξεχάσουμε τις διαφορές μας και να συγκεντρωθούμε στην εξάλειψη αυτού του μορφώματος» μας έλεγε τότε.

Η φιλία της με τη Ζωρζ Σαρρή ήταν στενή. Μαζί στο σχολείο, αγάπησαν και οι δυο το θέατρο και τη συγγραφή και η καθεμιά με τον δικό της τρόπο ενέταξαν στα βιβλία τους στοιχεία από την ιστορία και τις κοινωνικές συνθήκες.

Για το έργο της τιμήθηκε με πολλές διακρίσεις. Η μεγαλύτερη όλων, μάλλον, είναι η αγάπη των αναγνωστών της, μικρών και μεγάλων. Όλων όσοι με τον θάνατό της «αισθανθήκαμε λιγάκι ορφανοί», όπως υπογράμμισε ο Αλέξης Τσίπρας.

Στις 27 Απριλίου θα κυκλοφορήσει το εικονογραφημένο βιβλίο της «Ο νυχτερινός περίπατος της γιαγιάς», μέρος των εσόδων από τις πωλήσεις του οποίου θα διατεθούν στον «Οδυσσέα», που δραστηριοποιείται στη Μυτιλήνη με προγράμματα απασχόλησης, μάθησης και επικοινωνίας για νέους πρόσφυγες. Παράλληλα, το «Μεταίχμιο» δίνει το όνομα της Άλκης Ζέη στην αίθουσα πολλαπλών εκδηλώσεων του πολυχώρου του (Ιπποκράτους 118), ενώ δίνει την ευκαιρία να παρακολουθήσουν δωρεάν είκοσι σχολεία, μετά από κλήρωση, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ταξίδι στους κόσμους της Άλκης Ζέη».